

Dr. Sugár Tamás kúriai bíró a bevált egyfokú ítélkezésről, a jövőt vizsgáló munkacsoportokról, a történelmi példákról, az orosz irodalom és a sport szeretetéről, gyermekei és a jog kapcsolatáról

Átélni a közigazgatási bíráskodás reformkorait

„Érdekes mozzanata a pályámnak, hogy főbb állomásai szinte egybeesnek a közigazgatási bíráskodás módosulásaival, melynek szervezeti rendszere változott talán a legtöbbet 1990 óta” – mondja az Ügyvédvilágnak adott interjújában dr. Sugár Tamás, a Kúria Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiumának idén január elsejétől kinevezett bírója. A stációkat sorolva kiderül: 1991-es bírói kinevezésének évében születik meg a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatát általánossá tevő törvény, majd 2000-ben, amikor a Vas Megyei Bíróságra kerül, bevezetik az egyfokú közigazgatási bíráskodást, ami „szakmai szempontból bevált”.

Dr. Sugár Tamás jelenleg egy minisztériumi és egy OBH-s munkacsoportnak is tagja, melyek a közigazgatási bíráskodás jövőjét is hivatottak áttekinteni. Bár az egyetemen még az alkotmány- és a büntetőjog érdekli, fogalmazóként már a civilisztika felé veszi az útját. Persze a pályaválasztás sem egyértelmű a kőszegi fiúnak, hiszen előbb Veszprémben tanul és érettségizik vegyészként, ám mivel kevés a műszaki érzéke, a történelem szeretete miatt végül a jogot választja. De abból sem a Kőszeghez közelebbit, hanem: „Kicsit viccesen azt mondhatnám, Miskolcra jobb volt a vonatkozlekedés, mint Pécsre, Budapestre nem szerettem volna jönni, Szeged pedig túl sík nekem.”. Legutolsó államvizsgálója nagy valószínűséggel minden idők legrövidebb záróvizsgálója volt 1989. január 20-án: a tételsorban véletlenül bennmaradt engelsi dogmát taglaló, A kommunizmus mint a szocializmus legmagasabb foka című feleletet húsz másodperc után leállítják. A jutalom: diploma summa cum laude. A Magyar Közigazgatási Bírák Egyesületének bő évtizede elnökségi tagját két gyermeke egyelőre nem követi a jogi pályán.

A hobbiként régi bírósági képeslapokat gyűjtő, vidám bíró lelkében pedig jól megfér Dosztojevszkij, Mozart és a Led Zeppelin szeretete.

► Ön az egyik legrutinosabb közigazgatási bíró, aki csaknem 26 évig ítélkezett Vas megyében. Épp ezért, mielőtt erről faggatnám, hadd kérjem egy személyesebb „valomásra”, mivel idén január elsejével neveztek ki a Kúria „teljes jogú” bírójává. Ez, amellett, hogy szakmailag az ítélkezési hierarchia csúcsát jelenti, emberként mégis csak megkövetel némi életszervezést, és e helyzet talán nem is olyan könnyű. Mekkora logisztikai váltás ez a mindennapjiban?

Nos, az itteni munkával már 2012-ben megismerkedhettem, amikor tagja lettem a

Kúria elnöke által létrehozott egyik joggyakorlat-elemző csoportnak, mely a közigazgatási perek eljárási kérdései mellett foglalkozott a szervezeti változások várható hatásaival. Az egyértelmű, hogy a 2015-ös kinevezéssel szakmailag valóban elértem a pályám csúcsára. A Kúrián dolgozni nemcsak megtiszteltetés, hanem egyben hatalmas felelősség is. Ugyanakkor mégsem ez az időpont volt az igazi mérföldkő a pályám mostani szakaszában, hanem egy ezt megelőző, 2013. szeptember elsejei dátum. Kirendelt bíróként ugyanis akkortól kezdtem dolgozni a Kúrián. Ráadásul teljes kiosztással – heti három saját ügygel –, ami

azt jelenti, hogy már másfél éve ez a „főállásom”. A Kúria Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiumának közigazgatási szakágában ítélkező bíróként, 2014. július 15-éig a VI. tanácsban működtem, mely kizárólag pénzügyi pereket tárgyal, majd tavaly szeptember 1-jétől a III./B tanácshoz osztottak be, ahol elsősorban ingatlan-nyilvántartási és építési ügyeket adtam elő. Idén márciustól a referádámban ismét szerepelnek a pénzügyi perek. A 2013-as év amúgy is – ha mondhatom így – átmeneti esztendő volt számomra, mivel január 1-jétől december 31-éig a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon szintén kirendelt bíróként dolgoztam fel közigazgatási ügyeket, három hónapig párhuzamosan a kúriai kirendeléssel. Visszatérve a kérdésre, Szombathelyről Budapestre költözni, illetve munkába járni valóban komoly váltás egy ember életében. Ilyenkor három utat választhatunk: vagy lakást veszünk, vagy albérletbe költözünk, vagy más lehetőség után nézünk. Szerencsémre a nagynéném Budapesten él, így nála sikerült megoldanom a lakhatásomat, ami nagy segítség. Emellett alkalmanként a Magyar Igazságügyi Akadémián szállok meg. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az ítélkezés miatt általában két-három napot töltök a fővárosban, míg a többit otthon, Szombathelyen, ekkor készülök fel az ügyekre.

► Az életrajza szerint szinte egész életében Vas megyéhez, illetve Szombathelyhez kötődött. Gondolom, végleg elszakadni nem lehet?

Ez így van. Bár eredendően nem a megyeszékhelyen éltem. A szüleim és anyai nagy-

szüleim is községek voltak, én is ott születtem 1965-ben és ott jártam általános iskolába is. Kőszeg egy csodálatos, több nemzetiségű kisváros, magyarok, németek és horvátok lakják, ez a mi családunkban is „természetes állapot” volt: emlékszem, az anyai nagyszüleim még németül beszéltek egymással. Ma már csak emlék, de gyermekkoromban Kőszeg más szempontból is különleges település volt, csak külön engedéllyel lehetett a határsávba lépni. Mi a Kálvária utcában laktunk, alig 500-600 méterre az osztrák határtól, amely sokáig tiltott övezet volt még nekünk is. A gyermekeim el sem hiszik, hogy 24 évesen jutottam fel először a környék híres turistanevezetességére, a 882 méter magas Írótkőre és az ott lévő kilátóra, ami gyakorlatilag pont a határon áll. Különös, felemelő élmény volt. Ma, ha arra járunk, a legtermészetesebb dolog, hogy a Kőszegi-hegységben bármerre kalandozhatunk anélkül, hogy bárki megállítana. A Hétforrás, a Stájer-házak szabadon bejárható, és ha akarunk, egyszerűen csak átsétálunk a szomszédos Ausztriába. A szülővárosomat kamaszként hagytam először magam mögött úgy, hogy az egyben már elköltözés is volt: négy évig a Veszprémi Vegyipari Szakközépiskola tanulója voltam, ahol 1983-ban érettségiztem jeles eredménnyel. Nagyon szerettem odajárni, jó iskola és jó diákközösség volt. Ma is szeretettel gondolok osztályfőnökömre és legkedvesebb tanáromra, Kövecses Lászlóra, aki történelmet oktatott. Kitűnő pedagógus és kiváló ember, az ő szemlélete, karaktere, s persze órái a történelmet a kedvenc tárgya-
im közé emelték. Talán ennek is köszönhettem, hogy végül a jogi pályát választottam, miközben a családban én voltam az első jogász. Bár szerettem a kémiát, az érettségi évre már biztos voltam benne, hogy valójában nincs igazi műszaki érzékem, és sosem lesz belőlem jó vegyészmérnök. A közép-szernek pedig nem sok értelme lett volna. Mivel bölcsész nem akartam lenni, a közgazdasági egyetemhez pedig kevésnek bizonyult a matematikatudásom, jogi egyetemre jelentkeztem, melyet nem bántam meg.

► **De miért Miskolcon? Nem volt ez irreálisan távoli Vas megyéhez képest?**

Kicsit viccesen azt mondhatnám, Miskolcra jobb volt a vonatközlekedés, mint Pécsre, Budapestre nem szerettem volna jönni. Szege pedig túl sík nekem, aki a hegyekhez szokott, különösen, hogy Kőszeg talán még ma is Magyarország legmagasabban fekvő városa. Az is sokat nyomott a latba, hogy a Miskolci Egyetemen nem sokkal korábban indult a jogi képzés, a miénk volt a negyedik évfolyam, és valamiért vonzó volt ez az újdonság. Az érettségi után elsőre, még ugyanabban az évben felvettek az állam- és jogtudományi karra, ahol azonban csak egy évvel később, 1984-ben kezdettem meg a tanulmányaimat, miután Nagyatádon letöltöttem a sorkatonai szolgálatomat. A diplo-

matát 1989-ben summa cum laude-minősítéssel szereztem meg. Az egyetemen legjobban két terület, az alkotmányjog és a büntetőjog érdekelt; aktívan részt vettem az Alkotmányjogi Tudományos Diákkör munkájában, 1989-ben pedig az Országos Tudományos Diákköri Konferencián az alkotmányvédelem tárgyában írt dolgozatommal harmadik helyezést értem el. A szakdolgozatom is ebben a témában írtam. Ebben amellett foglaltam állást, hogy szükség lenne egy önálló alkotmánybíróság felállítására. Ez aztán a történelmi fordulatnak, a rendszerváltásnak köszönhetően hamarosan megvalósult. Ma már megmosolyogató a legutolsó államvizsgám története, ami nagy valószínűséggel minden idők talán legrovidebb záróvizsgája volt. Ekkor 1989. január 20-át írtunk, a tételsorban pedig véletlenül benne maradt a következő tétel: „A kommunizmus mint a szocializmus legmagasabb foka”. Húzhattam volna ugyan új tételt, de nem akartam, így elkezdtem a feleletet. A vizsgáztatók kínosan érezhették magukat, így húsz másodperc után leállították a feleletemet. Emlékszem egy büntetőjogi tárgyú évfolyamdolgozatomra, amely nem nyerte el az oktatóm tetszését. Ebben az eutanáziáról értekeztem, s konklúzióként a passzív kegyes halál mellett tettem le a voksomat. Mivel a tanárom feltétel nélküli életpárti volt, akkori kifejezéssel élve: „nem nyertem nála hangszórót”. Persze huszonevően még sok mindent másként látnak, azóta, közel az ötvenhez, már magam is átértékeltem az akkori álláspontomat. Árnyaltabban közelíték ehhez a kérdéshez, miközben az elmúlt három évtized alatt a világban is átalakult ennek a kérdésnek a megítélése. Néhány ország már törvényileg engedélyezi a passzív eutanáziát. Sőt hadd utaljak vissza a Csemegei-kódexre, amely maga is nevesítette a „kivánságra ólés” törvényi tényállását.

► **Ha ennyire érdekelte a büntetőjog, miért „vezett át” a közigazgatási jogra? Talán kényszerűségből?**

Ezt nem mondhatnám. A diploma után, 1989. március 1-jétől a Vas Megyei Bíróság akkori elnöke, dr. Szabó Győző kinevezett a Szombathelyi Városi Bíróság fogalmazójává. A fiatalabbak talán már nem is emlékezhetnek rá, róla tudni kell, hogy megbecsült, több évtizedes bírói munkásságát megszakítva, rövid ideig, 1990-1991-ben országos rendőrfőkapitány volt, majd a Legfelsőbb Bíróságon elnökhelyettesként, később tanácselnökként működött. Visszatérve a kérdésére, már fogalmazói időszakom során érdekelt a polgári jog. Olyannyira, hogy az 1991 júniusában jó eredménnyel letett szakvizsgáim után már kifejezetten civilisztikai ügyszakba kértem és kaptam meg a bírói kinevezésemet a Szombathelyi Városi Bíróságra szeptember 1-jével, ahol csaknem egy évtizedet töltöttem el, egészen 2000. március 31-éig. Az ügyelosztási rend alapján a

referádám közigazgatási és polgári ügyekből állt. Ez az időszak a közigazgatási bíraskodás egyik izgalmas reformpillanata volt, ugyanis az Alkotmánybíróság (AB) ekkor, a rendszerváltás hajnalán az elsők közt megsemmisítette a vonatkozó, az addigi szabályozás alapját képező 1981-es minisztertanácsi rendeletet. Az AB-verdikt nyomán pedig megszületett a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatát általánossá tevő 1991. évi XXVI. törvény, ami fontos szervezeti változást hozott: felálltak az első- és a másodfokú közigazgatási bíróságok, előbbiek a székhelybíróságok, utóbbiak pedig a megyei bíróságok berkein belül kaptak helyet. Ez tehát egy fontos pillanata a pályámnak, hiszen a kezdetektől részese lehettem a közigazgatási bíraskodás kiteljesedésének. Vas megyében a közigazgatási perek túlnyomó többségét 1991-től én dolgoztam fel, a pénzügyi perek első fokú intézését kizárólagosan végeztem, ami idővel óhatatlanul is komoly szakmai tapasztalatot jelentett. A '90-es évek második felében több éven keresztül – a székhelyi bíróságon végzett munkám mellett – kirendelt bíróként tevékenykedtem a Körmenyi Városi Bíróságon polgári és gazdasági ügyszakban, segítséget nyújtva a magas ügyszám miatt elnehezült helyzet megoldásában. A polgári és közigazgatási jogi tapasztalataimat „oda-vissza”, mindkét területen jól hasznosíthattam, ami előnyt jelentett az ügyfeldolgozásban. Egy adott ügyszakban egyedül tevékenykedő bíró nincs könnyű helyzetben, leginkább magára van utalva. A kollégáktól kérhet segítséget, de alapvetően övé a döntés felelőssége, ami alapos ismeret és körültekintő eljárást igényel. Mindehhez hozzátartozik az is, amit dr. Laky Ferenc egykori elnököm gyakran mondott, vagyis: a feladatok egy kis létszámú megyei bíróságon ugyanazok, mint egy nagyobb létszámú bíróságon, de egy ember kiesése komoly gondokat okozhat.

► **Ha már említette az 1991-es közigazgatási bírósági reformot, azóta is volt példa hasonlóra. Ez mennyiben írta át az addigi intézményt?**

Érdekes mozzanata a pályámnak, hogy főbb állomásai szinte egybeesnek a közigazgatási bíraskodás reformidőszakával, ennek a szakágnak a szervezeti rendszere változott a legtöbbet 1990 óta. Amikor 2000. április 1-jével dr. Laky Ferenc kinevezett a Vas Megyei Bíróság bírójává, az az esztendő újabb változást hozott. A megyei kinevezésem évében ismét módosult a közigazgatási bíraskodás rendszere, mely addig kétfokú volt, kiegészülve a Legfelsőbb Bíróságnál biztosított felülvizsgálati jogorvoslat intézményével. A változtatás leglényegibb részeként „másfél” fokúvá tették az eljárást. Magyarán: főszabályként immár megszűnt a másodfokú elbírálás, az első fokú döntés hatásköre átkerült a megyei bíróságokhoz – majd 2011-ben az azok helyébe lépő, az igazságszolgáltatási reform során felállt tör-

vényszékekhez – és rendkívüli jogorvoslati lehetőségként megmaradt a Legfelsőbb Bíróság. A megyei bíróságon a közigazgatási peres és nemperes ügyek döntő többségét én intéztem, de tárgyaltam elsőfokú polgári pereket, és alkalmanként részt vettem a polgári fellebbviteli tanácsok munkájában. A közigazgatási ítélkezésben a legutóbbi változás, hogy 2013. január elsejétől – a törvénytípusok igazgatási hierarchiájában megmaradva, de – különbíróként létrejöttek a közigazgatási és munkaügyi bíróságok, velük párhuzamosan pedig felállt hat – egyenként több megye illetékességi területét lefedő – regionális közigazgatási és munkaügyi kollégium. Utóbbiak elsősorban nem igazgatási feladatot látnak el, hanem a bírák szakmai munkáját fogják össze. A Vas Megyei Bíróságon egyébként – ahol 2009. május 1-jén neveztek ki csoportvezető bírának – szintén hosszú időt, egy bő évtizedet töltöttem el egészen a kúriai kirendeléseimig.

► **Immár a Kúria bírájaként milyennek látja az alapvetően egyfokú közigazgatási ítélkezést, egyfelől az Önök elé kerülő verdiktek alapján, másfelől magát az intézményt?**

Erről nehéz általánosságban véleményt mondani, hiszen összetett kérdésről van szó. A folyamatokat kell látni. Ami konkrétan engem illet, mivel lényegében egészen 2014-ig ítélkeztem első fokon, így kúriai bíróként a legtöbb esetben azonnal látom, mi a lényege az elem kerülő ügynek, miben van a probléma gyökere. Ugyanakkor érdekes a helyzetünk: miközben a Kúria a legfelső ítélkezési szint, ez a büntető- és polgári ügyekben a harmadik – egyben rendkívüli jogorvoslati – lépcsőt jelenti, ám a közigazgatási perekben – főszabály szerint – „csak” a másodikat. Azt fontos leszögezni, hogy a bírák a mindenkorai törvények betartásával, azok minősítése nélkül végzik a munkájukat. Ugyanakkor azt a véleményt talán megfogalmazhatom, hogy az eltelt másfél évtized bebizonyította: jó döntés született, aminek vélhetően az eljárások felgyorsítása, a bíróságok tehermentesítése volt a célja. Ez egy speciális terület, hiszen a bírót megelőzi egy kétszintű közigazgatási hatósági szak. Tehát az adott ügy már azelőtt átesik egy jogorvoslati eljáráson, mielőtt a jogerős hatósági döntést valaki bíróság előtt megtámadná. Mivel pedig továbbra is biztosított a rendkívüli jogorvoslat, így lényegében a közigazgatási ügyekben is négy szintű az elbírálás, csak az intézményi rendszere más. Érdekes ugyanakkor, hogy épp emiatt arányában sok a közigazgatási perekben előterjesztett felülvizsgálati kérelem, ráadásul ezek gyorsan megjelennek a Kúrián. Ennek oka, hogy mivel az első fokú ítélet azonnal jogerőre emelkedik, az ügyfelek – talán a rövidebb el-

járás miatt – elszántabbak a felülvizsgálatra, mint azokban az esetekben, amikor már két bírói fokot is megjárta a per, mire az ítélet jogerőssé válik. Ahogy a beszélgetésünk elején már említettem, a kúriai bírák felelősége általában is igen nagy, a közigazgatási ügyszakban dolgozóké pedig egészen speciális az eljárási fórumrendszer miatt, mely – több egyéb szempont mellett – indokolja a folyamatos önképzést. Úgy gondolom: ahhoz, hogy egy közigazgatási bíró teljes egészében tisztában legyen az eljárási szabályokkal, legalább három év gyakorlat szükséges, ahhoz pedig, hogy ne vesszen el az anyagi jogszabályok tengerében, minimum öt év kell. Mivel a már említett közigazgatási és munkaügyi különbírószakokra több kolléga is más ügyszakokból került át, így szükség volt, illetve van egy tanulási időszakra. Ezzel együtt nyugodtan állíthatom, hogy az első fokú ítélkezés jó színvonalú. Ebben nagy szerepe van a már említett regionális kollégiumoknak, melyek segítik a folyamatos szakmai képzést.

► **A pályája során milyen szakmai testületek munkájában vett, illetve vesz részt?**

Jelenleg is elnökségi tagja vagyok a Magyar Közigazgatási Bírák Egyesületének. Először 2003-ban választottak a szervezet titkárává, egyben vezetőségi tagjává, legutóbb a 2012. novemberi taggyűlésen kaptam ismét bizalmat a tagságtól. Közreműködöm az egyesület szakmai programjainak, tanácskozásainak, tanfolyamainak a szervezésében, lebonyolításában, emellett rendszeresen tartok előadásokat, referátumokat. Emlékezetes volt, amikor 2006 májusában az egyesület delegáltjaként másodmagammal részt vehettem a Francia Bíróképző Akadémián a közigazgatási bíráskodás jelenéről és jövőjé-

ről tartott nemzetközi konferencián. Csaknem húsz évig, 1995-től 2014 januárjáig tagja voltam a Szombathelyi Törvénytípus – a korábbi Vas Megyei Bíróság – Bírói Tanácsának; 2005 novemberéig helyettes elnökként, majd attól kezdve elnökként tevékenykedtem, mely pozíciót a tagságom végéig betöltöttem. Ebben a funkcióban veztettem és szerveztem a tanács munkáját, részt vettem a vezetői értekezleteken, ahol képviseltem a testület álláspontját.

► **Ha jól tudom, az egyesületnek nemrég volt egy fontos, aktuális rendezvénye. Ismertetné a lényegét?**

Március közepén egy környezetvédelmi konferenciát szerveztünk az alapvető jogok biztosának jövő nemzedékekért felelős helyettesével a Natura 2000 területek európai uniós jogi védelméről. A Magyar Közigazgatási Bírák Egyesületének elnöke, dr. Hajnal Péter kúriai tanácselnök és a jövő nemzedékek szószólója, dr. Szabó Marcel még 2013 októberében együttműködési megállapodást írt alá a közös gondolkodás és tapasztalatcseré érdekében, feltárandó a nemzet közös örökségét képező természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, valamint a kulturális értékek védelmével kapcsolatos aktuális jogalkalmazási kérdéseket. Ennek része volt a márciusi környezetvédelmi jogi konferencia. Időszerűségét az az igény is alátámasztotta, hogy a Magyarország területének 20 százalékát kitevő Natura 2000 területek, vele a jövő nemzedékek érdekeinek védelme azonos súlyt kapjon mind a jogalkotásban, mind a jogalkalmazásban. Dr. Darák Péter, a Kúria elnöke rendkívül előremutatóan tartotta a tanácskozást, figyelemmel arra, hogy a környezet, a ter-

mezővel védelme a jogászok számára gyakran periferikus kérdés, amely a klasszikus közjog–magánjog felosztásba, a hagyományos jogász világrétegbe nehezen illeszthető. A környezetjog ugyanakkor erősíti a bírói szemlélet hatását a társadalmi életben, hiszen a modern jogalkotás általános tendenciáival szemben épít az esetjogi megközelítésre, a széles körű jogalkalmazói mérlegelésre. Dr. Szabó Marcel pedig annak fontosságát hangsúlyozta, hogy a nemzet közös örökségének, benne a biológiai sokféleség megőrzése a következő nemzedékek életminőségének elengedhetetlen feltétele, és erre az egymást követő generációk az Alaptörvényben egyfajta szövetséget kötöttek. A szemináriumon előadások hangoztak el a magyar és uniós jogi szabályozásról, az Európai Unió Bírósága és a nemzeti bíróság vonatkozó esetjogairól, valamint az alapjogi védelem lehetőségeiről. Ezután a résztvevők a Natura 2000 területet érintő jogesetek feldolgozásával vitatták meg az Élőhelyvédelmi Irányelv 6. cikkéből fakadó gyakorlati problémákat.

► **Volt-e esetleg kifejezetten a közigazgatási bíraskodást érintő tanácskozás mostanában?**

A Kúria, az Országos Bírósági Hivatal (OBH), a Magyar Közigazgatási Bírák Egyesülete, a Munkaügyi Bírák Országos Egyesülete és a hat regionális közigazgatási és munkaügyi kollégium együttes rendezvénye március 27-én volt, mely az együttműködés és szakmaiság jegyében tekintette át a regionális kollégiumok kétéves működését. Ennek sok más mellett azért is van aktualitása, mert most újra jogalkotói szándék mutatkozik a változtatásra, igaz, konkrét jogszabálytervezet még nem ismerünk. Jelenleg több szakmai testület, munkacsoport is foglalkozik ezzel, illetve az ehhez kapcsolódó feladatokkal. Már zajlik a polgári perrendtartás (Pp.) reformja, az új Pp.-ből várhatóan kiemelik a közigazgatási peres szabályokat, és azokról egy önálló perrendtartás készül. Nos, az Igazságügyi Minisztériumban (IM) jelenleg két munkacsoport is e témakörrel foglalkozik. Az egyik a közigazgatási eljárási törvény, a másik a közigazgatási perrendtartás előkészítésével. Én az előbbiben veszek részt. Meg kell említenem egy harmadik munkabizottságot, melynek március végén volt az első ülése, s amelynek szintén tagja vagyok. Ezt dr. Handó Tünde, az OBH elnöke hívta életre azzal a feladattal, hogy a testület kialakítsa és megfogalmazza a készülő közigazgatási perrendtartással kapcsolatos bírósági álláspontot. Mindezt azzal a céllal, hogy kialakuljon a közigazgatási bíraskodás jövőbeni szervezeti felépítése és helye a bírósági hierarchiában. Végül – bár csak áttekintően tartozik ide – hadd említsem meg a Kúria joggyakorlat-elemző munkáját. Én három ilyenben vettem részt, a már említett 2012-esben, 2013-ban a vagyonbecslést elemző grémiumban, és végül egy ideiben:

nemrég kezdtük meg az áfalevonásokkal kapcsolatos joggyakorlat-elemzést.

► **Az újabb és érzékelhetően szerteágazó reform során vajon az is szóba kerül-e, hogy főszabályként érdemes-e megtartani az egyfokú közigazgatási ítélezést?**

Nos, ahogy már említettem, szakmai szempontból bevált ez a gyakorlat. Nyilvánvaló ugyanakkor, hogy ennek eldöntése sok mindentől függ, így nemcsak az eljárási törvénytől és a bírósági szervezeti felépítéstől, hanem a közigazgatási hatósági rendszer jövőjétől is. De ismét csak azt mondhatom, a bíró a törvénynek van alárendelve. Az elő-

rül hagyományt teremtenem. A lányom most végzett az ELTE-n magyar–történelem alapszakon, amit mesterszakon folytat tovább. Jó íráskészsége van, már több cikke is megjelent például a Vas Népében. Ő talán ebbe az irányba megy majd tovább. A fiam most 11-ik évfolyamos a szombathelyi Nagy Lajos Gimnáziumban, a következő egy évét pedig ösztöndíjjal fogja eltölteni Hollandiában, családnál elhelyezve. Izgalmas, nagy próbatétel lesz ez mindannyiunknak, hiszen fél év után látogathatjuk meg először, ő pedig egy évig egyáltalán nem jöhet haza. Viszont az angol mellé vélhetően hollandul is megtanul majd. Neki voltak jogász ambíciói, de most mintha mégsem ezt preferálná.

zetes véleményünket természetesen kikérik a jogalkotás során, ez zajlik most az IM-es és OBH-s munkabizottságokban, de utána már az elfogadott jogszabály alapján kell cselekednünk. Egyébként, ha már a reformról beszélünk, jogtörténeti érdekesség, hogy az első magyar közigazgatási bíróság Magyar Királyi Közigazgatási Bíróság néven 1897-ben állt föl. Bár akkoriban nyilvánvalóan jóval kisebb ügyszámmal kellett megbirkóznia, a státusza azonos volt a Kúriáéval, az elnöke pedig ugyanúgy főrendiházi tag volt. Ez a bíróság egészen 1949-ig működött, s mindvégig egyfokú intézményrendszerben. Van tehát történelmi példa az egyfokú rendszerre, kérdés persze, végül hogyan dönt a jogalkotó az említettek összevetése alapján.

► **Személyes motívumokkal kezdtük a beszélgetést, ahol már szóba kerültek a gyermekei. Követik önt a jogi pályán?**

A családban én vagyok az első jogász, s egyelőre úgy tűnik, e tekintetben nem sike-

► **Őn, aki láthatóan vidám ember, mivel szeret kikapcsolódní?**

Régi bírósági képeslapokat gyűjtök, egészen 1945-ig, és már legalább százötven van belőlük. Olyanok például, melyeken a Körmen-di Városi Bíróság százéves épülete látható. E csodás szecessziós „szentély” alkotója Jablonszky Ferenc, aki több bírósági és börtönépületet tervezett. Hasonlóan Wagner Gyulához, akinek a nevéhez több másik mellett a Szombathelyi Törvényszék épülete fűződik. Nagyon szeretek sportolni, annak idején a Veszprém ifjúsági kézilabdázója voltam. Felnőttként biciklizni, teniszezni szoktam, szeretem az amerikai futballt, Szombathelyen pedig kosárlabdameccsre járok. Zenében széles a spektrum: a klasszikus rocktól a metálon át az operáig. És ezekhez még ott van az orosz irodalom szerete-te. A lelkemben jól megfér Dosztojevskij, Mozart és a Led Zeppelin.

Kálmán Attila
Fotó: Rózsa Zsuzsanna